

8. 11. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vyjádření zástupkyně veřejného ochránce práv k nesoučinnosti Ministerstva zdravotnictví

Považuji za nutné reagovat na vyjádření ministryně zdravotnictví MUDr. Milady Emmerové ke kauze Jaroslavy Boháčové, zveřejněné dne 18. 10. 2004 v Mladé frontě Dnes, týkající se přístupu pozůstalých ke zdravotnické dokumentaci. Veřejný ochránce práv se tímto případem zabývá již od roku 2001. Opakovaně marně požaduje zaslání zbývajících částí stížnostního spisu, který nezbytně potřebuje pro ukončení svého šetření. Naposledy 13. září letošního roku. Přestože již uplynula lhůta stanovená pro odpověď, neobdržela jsem žádné písemné vyjádření. Ministryně však pro MFD uvedla, že „hledala skulinu, aby ombudsmanovi mohla dát alespoň závěr komise, ale žádnou nenašla“.

Z jejího vyjádření je zřejmé, že ministerstvo opakovaně neplní své povinnosti, které mu jakožto orgánu spadajícímu do působnosti veřejného ochránce práv ukládá ustanovení § 15 odst. 2 zákona č. [349/1999](#) Sb., o veřejném ochránci práv. Vyjádření ministryně nemohu označit jinak než jako hazard s důvěrou občanů ve státní orgány a instituce.

Nezbývá mi než znovu využít sankčního ustanovení § 20 odst. 2 písm. b) výše citovaného zákona. Rozhodla jsem se informovat veřejnost. Přestože se kauzou J. Boháčové byla nucena zabývat v říjnu 2003 i vláda České republiky, která odmítavý postoj ministerstva v dané věci označila za zjevně neodůvodněný, ministerstvo neposkytuje veřejnému ochránci práv i nadále potřebnou součinnost. Ačkoliv usnesení vlády ČR č. 966 ze dne 1. října 2003 uložilo ministryni zdravotnictví umožnit veřejnému ochránci práv, aby pokračoval v zahájeném šetření ve věci J. Boháčové, tím, že mu poskytne stanovisko a stížnostní spis, upravený tak, aby byla zajištěna ochrana citlivých údajů, nestalo se tak.

Namísto, aby ministerstvo poskytlo kompletní stížnostní spis a pouze upravilo části obsahující některé citlivé údaje, odmítá poskytnout tyto upravené písemnosti, přestože obsahují i řadu jiných (nechráněných) údajů, bez nichž však nelze postup ministerstva posoudit. Ministerstvo dosud neposkytlo žádné z písemností a informací, jejichž odepření bylo důvodem, proč se veřejný ochránce práv obracel na vládu ČR. Neúplný stížnostní spis neobsahoval závěry ústřední znalecké komise. Ze zaslání části spisu není rovněž zřejmé, jaké dílčí nedostatky byly při šetření shledány, ani zda a jaká opatření byla přijata k jejich nápravě. Ze spisu pouze vyplynulo, že určité nedostatky byly shledány. Ministerstvo zdravotnictví kromě toho nebylo schopno či ochotno poskytnout ani své stanovisko ke sporným otázkám případu, přestože mu v tomto kroku nikdy nic nebránilo. Postup Ministerstva zdravotnictví nemohu hodnotit jinak než jako nerespektování povinností uložených mu zákonem o veřejném ochránci práv, stejně jako nerespektování usnesení vlády č. 966 ze dne 1. 10. 2003.

Současně chci upozornit na skutečnost, že Ministerstvo zdravotnictví nerespektuje ani další usnesení vlády České republiky (č. 61 ze dne 13. ledna 2003), týkající se práv pozůstalých blízkých osob, když J. Boháčové odmítá poskytnout informace týkající se smrti jejího manžela. Vláda svým usnesením uložila tehdejší ministryni zdravotnictví předložit vládě do 30. června 2003 návrh změny zákona o péči o zdraví lidu, zaručující právo blízkých osob zemřelého pacienta na přístup k veškerým informacím shromážděným ve zdravotnické dokumentaci vedené o jeho osobě a v jiných zápisech,

které se vztahují k jeho zdravotnímu stavu a příčinám a okolnostem jeho úmrtí, s výjimkou případů, kdy pacient vyjádřil za svého života nesouhlas se zpřístupněním informací. Současně uložila zajistit již před novelizací tohoto zákona informování rodičů zemřelého o příčinách úmrtí a postupovat v obdobných případech stejně. Vyjádřila zájem státu na úplném objasnění všech aspektů úmrtí osoby ve státním zařízení a na posilování důvěry obyvatelstva ve státní orgány a instituce. Ve svém stanovisku uvedla: „Přestože pozitivní právní úprava nakládání se zdravotnickými údaji pro případ smrti ošetřované osoby ve vnitrostátním právu chybí, lze tuto mezeru překlenout použitím obecnější právní úpravy obsažené v občanském zákoníku, a to zejména ve vztahu k právu na ochranu života a zdraví, v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech a základních svobodách.“ Ztotožnila se tak se stanoviskem veřejného ochránce práv ve věci přístupu pozůstalých blízkých osob ke zdravotnické dokumentaci zemřelého.

Přestože jsem žádala tehdejší i současnou ministryni zdravotnictví s poukazem na obě citovaná usnesení vlády o přehodnocení postoje ministerstva k právům pozůstalých, odmítavý postoj k J. Boháčové a jejímu synovi nadále přetrvává. Přes uplynutí několika let od úmrtí pana Boháče získali jeho blízcí pouze část informací o poskytnuté zdravotní péči a o příčinách jeho úmrtí. Tyto informace si nemohli nikterak ověřit. Jelikož ministerstvo dosud neumožnilo veřejnému ochránci práv přezkoumat postup pracovníků ministerstva při šetření a vyřízení stížnosti paní Boháčové, působí postoj ministerstva jako snaha utajit případná závažná pochybení. V situaci, kdy se i Česká lékařská komora ve svém nedávném vyjádření ztotožnila se stanoviskem veřejného ochránce práv, že lékaři by měli nejbližší pozůstalé nejen informovat, ale měli by jim umožnit i nahlédnutí do zdravotnické dokumentace, pokud si to přejí, je odmítavý postoj ministerstva zdravotnictví k právům pozůstalých osob obzvláště zarážející.

Přestože veřejný ochránce práv opakovaně poukazuje na problémy pozůstalých, s nimiž se v praxi potýkají, nebyly prozatím učiněny dostatečné kroky pro výslovné zakotvení jejich práv. Návrh zákona o zdravotní péči, který připravilo v předchozích letech ministerstvo zdravotnictví, již danou problematika řešil, než však byl projednán, došlo ke změnám na místě ministra zdravotnictví. Zákon o péči o zdraví lidu byl od ledna 2003 několikrát novelizován, jen v roce 2004 šestkrát. V mezidobí se dokonce rozšířil počet subjektů, jež mohou v rozsahu nezbytně nutném pro splnění konkrétního úkolu a v rozsahu své kompetence nahlížet do zdravotnické dokumentace. Práva pozůstalých blízkých osob na přístup ke zdravotnické dokumentaci přesto dosud upravena nebyla.

V Brně dne 20. 10. 2004

Anna Šabatová

zástupkyně veřejného ochránce práv